

פליגי, ורבי יוחנן שמכשיר בבשר מכשיר גם באימורין שיצאו קודם זריקה. ואין הטעם משום שסופו לצאת, אלא מפני שרק על ידי הזריקה הוא נעשה "קדשי קדשים".

והא דקא מיפלגי בבשר — להודיעך כהו דריש לקיש, דאפילו בשר, דסופה לצאת, אמרינן שפסול אם יצא קודם זריקה, כי עדיין לא הגיע זמנו לצאת. (14)

לימא דין זה דרבינא, כתנאי, מחלוקת תנאים הוא!

דתניא: אימורי קדשים קלים שיצאו לפני זריקת דמים

א-ז רבי אליעזר אומר: אין מועילין בהן, ואין חייבין עליהן כרת, לא משום פיגול נותר וטמא, שבכל אלו, וכן במעילה, אין החיוב אלא לאחר זריקת הדם, ואילו אימורים אלה, שיצאו לפני זריקה, לא הועילה להם זריקת הדם שנעשתה אחר כך, וכאילו קודם זריקה הם.

רבי עקיבא אומר: מועילין בהן, וחייבין עליהן משום פיגול נותר וטמא.

מאי לאו, בדהדר עיילינהו, מדובר באופן שחזר והכניס להנך אימורים אל תוך העזרה, כך שבשעת זריקה הם כבר היו בפנים, ובאופן כזה פליגי רבי אליעזר ורבי עקיבא.

ובהא פליגי: דמר, רבי אליעזר סבר, מיפסלי האימורים ביוצא מהעזרה, ולכן לא הועילה להם הזריקה ואין עליהם חיוב מעילה ופיגול.

ומר, רבי עקיבא סבר, לא מיפסלי ביוצא, והועילה להם הזריקה, ולכן חייבין עליהם משום מעילה וכולי.

נמצא, שהדין שאמר רבינא בר שילא, שאימורי קדשים קלים שיצאו לפני זריקת דמים נפסלין ביוצא, הוא שנוי במחלוקת תנאים.

ודחינן: אמר רב פפא: בדהדר עיילינהו, כולי עלמא לא פליגי שלא מיפסלי ביוצא, ושלא כרבינא. (15)

והבא, בדאיתנהו האימורים בשעת זריקה אבראי בחוץ פליגי.

זריקה. וכן כתב רש"י.

15. בפשטות הפרוש בדברי רב פפא, שסבר שלא כרבינא, ואין אימורי קדשים קלים נפסלים ביוצא, אולם התוספות לעיל [כו א] הקשו, שמבואר שם בגמרא שאימורי קדשים קלים שיצאו קודם זריקה הרי הם פסולים, ולכך כתבו התוספות, שאין כונת רב פפא לומר שאין פסול יוצא באימורים, אלא אדרבה, באימורים שיצאו ונכנסו לכולי עלמא הרי הם נפסלים ביוצא, וזה כונת רב פפא דבהדר עיילינהו לא פליגי, אולם

14. בתחלת הסוגיא מבואר הטעם שיש באימורי קדשים קלים קודם זריקה הוא מטעם שהאימורים הם קדשי קדשים. וכן כתב רש"י. אולם למסקנת הגמרא שמחלוקת רבי יוחנן וריש לקיש היא בין באימורים ובין בבשר, אם כן לא שייך לומר שהטעם של ריש לקיש כיון שהוא קדשי קדשים, שהרי טעם זה לא שייך בבשר, אלא שהטעם של ריש לקיש שכל זמן שלא נזרק הדם הרי מחיצות אכילתו של הקרבן כולו הוא בעזרה, אף בדבר שדינו להאכל מחוץ לעזרה, ולכך בין דם ובין אימורים נפסלים ביוצא קודם

ובהא פליגי — דמר, רבי אליעזר, סבר, אין זריקה מועלת למה שהיה בשעת זריקה יוצא מהעזרה, כיון שהוא נפסל ביציאתו. ומר, רבי עקיבא, סבר, זריקה מועלת אף ליוצא!

ומקשינן: והא רב פפא הוא דאמר [בפלוגתא דרבי אליעזר ורבי עקיבא שנחלקו במסכת מנחות גם לענין שתי הלחם שיצאו בין שחיטת כבשי העצרת לזריקה]: **בדאיתנהו אבראי כולי עלמא לא פליגי**. אלא בדעיילינהו לגוראי פליגי.

ועתה סברה הגמרא, שאין חילוק בין שתי הלחם לאימורי קדשים קלים. וקשה, שכאן אמר רב פפא בהיפוך, שנחלקו בדאיתנהו אבראי?

ומתריצין: הא דאמר רב פפא דכולי עלמא מודו דבדאיתנהו אבראי לא מועילה להם זריקה, הני מילי גבי שתי הלחם, דלאו גופיה דזיבחה הוא, כיון שאינם מגוף הזבח, הלכך לא מהני להם זריקת דם הקרבן כשהם נמצאים בחוץ. אבל אימורין, דגופיה דזיבחה הוא, בדאיתנהו אבראי פליגי. שיש לומר אף כשהם בחוץ תועיל להם הזריקה, כיון שהם מגוף הקרבן.

שנינו במשנה: עופות קודמין למנחות.

ודנה הגמרא: אדרבה, מנחות קודמות, שכן ישנן מנחות הבאות בצבור, כגון מנחת העומר ושתי הלחם כביחיד, מה שאין כן עופות שלעולם אין הצבור מקריבין עופות!?

ומתריצין: אפילו הכי, מיני דמים שהוא מעלת העופות עדיפי!

שנינו במשנה: מנחת חוטא קודם למנחת נדבה.

ודנה הגמרא: אדרבה, מנחת נדבה קודמת שכן טעונה שמן ולבונה? מה שאין כן מנחת חוטא שאין בה שמן ולבונה.

ומתריצין: אפילו הכי, הבאה על חטא שיש במנחת חוטא עדיפא, דמכפרת!

איבעיא להו: מנחת פוטה שמביאה האשה לבית המקדש בזמן בדיקת המים ואינה באה לכפר על חטא ומנחת נדבה איזו מהן קודמת? האם מנחת נדבה קדמה שכן טעונה

חלה עליהם, שאף שהם פסולים חל בזה זריקה, אולם כשהם בחוץ שאין קשר בין הזריקה לאימורים בזה היא מחלוקת רבי אליעזר ורבי עקיבא.

והחזו"א כתב, שאף רב פפא לא נתכון לומר שלא כרבינא, שודאי הדין הוא שאימורי קדשים קלים נפסלים ביוצא כרבינא, ורב פפא בא לומר שמהברייתא אין הכרח כרבינא, אולם בדין זה שאימורי קדשים קלים נפסלים ביוצא לא נחלק רב פפא.

באימורים שנשארו בשעת זריקה בחוץ, בזה חולקים רבי אליעזר ורבי עקיבא אם נפסלו ביוצא או לא.

והאחרונים ביארו דברי התוספות, שסברתם היא, שכל המחלוקת אם זריקה מועלת ליוצא או לא, אין זה מחלוקת מחמת הפסול יוצא שחל ביציאתם, שאם כן אין חילוק בין אם נכנסו או לא, אלא שמחלוקתם היא בדבר שהוא פסול והוא נמצא בחוץ אם מועילה לו הזריקה, ולכך כשהם בפנים לכולי עלמא הרי הזריקה

שמן ולבונה או דלמא מנחת סוטה קדמה שכן באה לברר עון דסוטה, אם זינתה תחת בעלה.

ופשטינן: תא שמע: שנינו במשנה: מנחת חוטא קודמת למנחת נדבה. ומדייקת הגמרא: מנחת חוטא הוא דקדמה למנחת נדבה משום שמכפרת היא הא מנחת סוטה שאינה מכפרת לא קדמה למנחת נדבה.

ודחינן: מי קתני במשנה, שמנחת חוטא קדמה "מפני שהיא מכפרת"? והרי "מפני שהיא באה על חטא" קתני ולא דוקא לכפר, ויש בכלל זה גם מנחת סוטה שאף על פי שאינה מכפרת הא נמי באה על חטא דהיינו לברר עון. [דהיינו חטא הזנות דאשת איש].

תו פשטינן: תא שמע: דתניא: זו קודמת לזו שזו באה מן החיטין וזו באה מן השעורין.

מאי לאו, הברייתא מדברת במנחת נדבה שבאה מהחיטין שקודמת למנחת סוטה שבאה מהשעורין.

ודחינן: ברייתא לא מדברת במנחת נדבה אלא במנחת חוטא הבאה אף היא מהחיטין שקודמת למנחת סוטה.

ומקשה הגמרא על הדחיה: אי במנחת חוטא מדובר למה לי טעם שבאה מהחיטין תיפוק לי שקודמת למנחת סוטה משום דחא מנחת חוטא מכפרת והא מנחת הסוטה אינה מכפרת?

ומתריצין: ואלא מאי תאמר, שהברייתא

במנחת נדבה מדברת, עדיין קשה, תיפוק לי שמנחת נדבה קודמת למנחת סוטה דזו טעונה שמן ולבונה וזו אינה טעונה שמן ולבונה. ולמה לי הטעם שבאה מהחיטין?

אלא על כרחך לתרץ, חד מתרי טעמי נקיט תנא דברייתא, ואם כן גם אם נעמיד הברייתא במנחת חוטא אפשר לומר שאחד משני הטעמים נקטה הברייתא, ולכך לא נקטה הברייתא טעם הקדימה משום שמכפרת, ולא נפשוט מברייתא זו הספק במנחת נדבה ומנחת סוטה איזה מהן קודם.

שנינו במשנה: חטאת העוף קודמת לעולת העוף.

ודנה הגמרא: מנא הני מילי? (16)

ומתריצין: דתנו רבנן: נאמר בחוטא עני המביא שתי תורים או שני בני יונה אחד לחטאת ואחד לעולה "והקריב את אשר לחטאת ראשונה" — מה תלמוד לומר? לשם מה נכתב פסוק זה, אם ללמד שתקרב חטאת ראשונה, הרי כבר נאמר באותה פרשה "ואת השני יעשה עולה" וממילא אנו יודעים שהחטאת ראשונה?

אלא בא הפסוק ד"והקריב" להשמיענו, שטעם קדימת החטאת הוא משום "לחטאת ראשונה" בשביל שם "חטאת" שעליו, וללמוד מכאן שזה בנה אב לכל חטאות שיקדמו לעולות הבאות עמהן? בין חטאת העוף לעולת העוף בין חטאת בהמה לעולת בהמה, ואפילו חטאת העוף לעולת בהמה (17).

16. עיין תוס' למה לא מספיק הטעם הנאמר במשנה משום שחטאת מרצה?

17. הנה בדברי הגמרא שחטאת העוף קודם לעולת בהמה כתב רש"י "כגון עולת יולדת",

ומבאת הגמרא: הלכך, הטאת העוף שקודמת לעולת העוף למדנו מ"ואת השני יעשה עולה". הטאת בהמה שקודמת לעולת בהמה למדנו מדרכי רחמנא ב"ועשה את האחד חטאת" כמבואר בברייתא לעיל [ריש דף פט—ב]. הטאת העוף שקודמת לעולת בהמה למדנו מזה בנה אב כמבואר בברייתא.

ופרכינן: תא שמעי: רבי אליעזר אומר: שונה הוא סדר הקרבת קרבנות היולדת משאר חייבי קרבנות. דאילו כל מקום, שהעשיר מביא בהמה לחטאת, אצל העני נתחלפה הטאת, שמביא במקום בהמה לחטאת שתי עופות אחד לחטאת ואחד לעולה [כגון במטמא מקדש וכל יתר הכתובים שם בפרשת ויקרא], ואז הדין הוא שחטאת קודמת משום שעיקר הקרבן הוא החטאת

ויעוד טעם לשינוי ביולדת: שכל מקום שבא לכפר על הטא כגון באותן הכתובים בפרשת מטמא מקדש חטאת קודמת לפי שהיא העיקר שמכפרת, וכאן ביולדת שאינה באה על חטא אלא לטהרה, עולה קודמת].⁽¹⁸⁾

ועוד טעם: שכל מקום ששנים דהיינו, שני הקרבנות שמביא העני הרי הם באים תחת קרבן אחד שמביא העשיר, שבמטמא מקדש וכדומה מביא העשיר רק קרבן אחד לחטאת בסוגייתנו הקשו בדברי הגמרא בע"ב, שחטאת העוף תיקדום למעשר בהמה כמו שמצאנו שהיא קודמת לעולת בהמה, ואם נאמר שכל מה שקודם חטאת העוף לעולת בהמה זה רק בבאים כאחת, כגון ביולדת, אם כן איך שייך לומר שתיקדום אף למעשר, הרי מעשר אינו באים כאחת, ומוכח מדברי התוספות, שדין זה שחטאת העוף קודם למעשר בהמה הוא בכל הקרבנות, ולא רק בבאים כאחת, ובחזו"א תמה בזה, שמה שייך לומר שחטאת העוף קודמת לכל עולת בהמה, הרי עולת בהמה היא מין זבח והרי היא מקודשת יותר.

ובתוספות הרא"ש בהוריות [יג א] כתב במפורש שדין זה שחטאת העוף קודם לעולת בהמה הוא דין בכל קרבן חטאת העוף, שהוא עדיף מעולת בהמה, וזה צ"ע.

18. ברש"י ובשיטמ"ק נראה שלא גרסו זאת.

ורדייק מזה החזו"א שדעת רש"י שכל הדין שחטאת העוף קודמת לעולת העוף הוא רק במקום שיש דין להביא את שניהם ביחד, כגון ביולדת שצריכה להביא כבש לעולה ובן יונה לחטאת, אולם במקום שיש לפניו חטאת העוף, של אדם אחד ועולת בהמה של אדם אחר, בזה אין דין קדימה לחטאת העוף על העולת בהמה, אלא דינה דעולת בהמה קודמת לחטאת העוף, וכתב החזו"א שכן מסתבר, שהרי זבחים עדיפים מעופות, כמו שמבואר במשנה, אם כן כל מה שנתחדש בבנין אב הוא רק במביא חטאת העוף ועולת בהמה כאחת, ובזה הדין הוא שעולה קודמת אולם באינם באים כאחת בזה אין דין שחטאת העוף קודמת.

אולם הקרן אורה וכן החזו"א הוכיחו שדעת התוספות בסוגייתנו אינה כן, אלא שלדעת התוספות כל חטאת העוף קודמת לעולת בהמה, אף באינם באים כאחת, שהתוספות

ומתרגינן: **אמר רבא: למקראה** בלבד **הקדימה הכתוב** שהקורא את הפרשה קורא את העולה תחילה [פירוש אחר: שצריך להקדיש את העולה תחילה — תוס' אבל בהקרה קודמת החטאת⁽¹⁹⁾].

ופרכינן: **תא שמע: פרים קודמין** בהקרה **לאילים ואילים קודמין לכבשים, כבשים קודמין לשעירים**.

מאי לאו, במוספי דהג מדבר, שהשעירים ב-צ שם הם קרבן חטאת, ואילו הכבשים הם

ותחת אותו קרבן מביא העני שנים אחד לחטאת ואחד לעולה, ולכן החטאת קודמת לעולה שהרי במקום החטאת הם באים, **וכאן** ביולדת שאין שנים של העניה באים תחת חטאת אחת אלא תחת שנים של העשירה, שאף היא מביאה בהמה לעולה ועוף לחטאת, ולכן עולה קודמת בעניה, כיון שהוא בא תחת הבהמה שהיא העולה וחשובה היא יותר מהחטאת הבאה מהעוף.

הרי מצינו ביולדת שעולתה קודמת לחטאתה וקשה מזה על משנתנו שבכל מקום חטאת קודמת לעולה?!?

נפקא מינה לדינא, שאף שבהקדישה והקרבתה החטאת קודמת לעולה, אולם אם הקדיש העולה קודם החטאת הרי חל הקדשו וכן בהקרבתו שייך להקריב העולה קודם החטאת, ואף שדין העולה הוא להביא רק אחר החטאת ואם כן היה מקום לומר שלא שייך כלל להקדיש ולהקריב העולה קודם הקרבת החטאת, שהרי עדיין אינו מחוייב בזה, לכך בא הפסוק והקדימה לומר שתהא נקראת ראשונה, דהיינו שאף דבהקדשה והקרבתה החטאת קודמת, אולם כבר עתה הוא מחוייב בעולה, וממילא אם הקדיש והקריב העולה קודם החטאת הקדשו הקדש [ולקמן יתבאר שזה מחלוקת ראשונים אם הוא מעכב].

ובשיטה מקובצת כתב בבאור הא דלמקראה הקדימה הכתוב, שזה בא לומר שאם יש לו רק פרידה אחת הרי הוא יכול להקריב העולה קודם החטאת, ובאור הדבר, ביאר האבי עזרי, שזה מאותו טעם, שבידין זה דלמקראה הקדימה הכתוב נתחדש שאין הקרבת החטאת קובעת את הקרבת העולה, אלא אף קודם הקרבת החטאת שייך הקרבה בעולה, ולכך אם אין לו אלא פרידה אחת הרי הוא יכול להקריבה עולה, שכבר עתה הוא שייך בחיוב העולה.

19. במה שתרצה הגמרא שבאור הברייתא שעולה קודמת, פרושה, שלמקראה הקדימה הכתוב, כתב רש"י שהקדימה שהיא תהיה הראשונה בפסוק, ובתוספות הקשו שלאיזה ענין הקדימה הכתוב בפסוק אם אין שום נפקא מינה לדינא, ולכך פרושו התוספות, דהא דלמקראה הקדימה הכתוב הפרוש הוא שצריך להקדיש העולה קודם, אף שבהקרבתה החטאת קודמת.

והנה הרמב"ם [פ"ט מתמידין ומוספין הלכה ו'] כתב "חטאת קודמת לעולה, אפילו חטאת העוף קודמת לעולת בהמה שנאמר את אשר לחטאת ראשונה, בנין אב לכל חטאות שהיא קודמת לעולה הבאה עמהן וכן בשעת הפרשה מפריש החטאת תחלה, ואחר כך העולה". **וכתב המל"מ** שדעת הרמב"ם כדעת רש"י בפרוש דברי הגמרא דלמקראה הקדימה הכתוב, שפרוש הדברים, שתהיה קודמת בפסוק, ולכך לא חילק הרמב"ם שביולדת מקדיש קודם החטאת ואח"כ העולה, אלא שזה צ"ע וכמו שהקשו התוספות, שלאיזה טעם הקדימו הכתוב. **ובאבי עזרי** כתב בבאור דברי רש"י והרמב"ם, שמה שהקדים הפסוק העולה לחטאת אין זה רק קדימה בפסוק, אלא שיש בזה אף